

45 חזר והקשה לו רמי בר חמא, וְלִיְיָ מִכְּרָמְל דְּאֶשְׁתַּקְדָּךְ – ויביא
 46 מעומר שנקצר בשנה קודמת, והיה 'כרמל' דהיינו רך ונמלל סמוך
 47 לקצירתו.
 48 תירץ לו רב חסדא, אִמְר קְרָא באותו פסוק 'כְּרָמְל תְּקַרְיב', דְּפַעֲנָא
 49 – צעריך שיהיה 'כְּרָמְל' בְּשַׁעַת הַהֶקְרָבָה, ולא רק בשעת קצירתו,
 50 וְלִיבָא – ועומר זה אינו 'כרמל' עתה בשעת הקרבתו, ומוכרח שיש
 51 להקריבו משנה זו דווקא אף שהיא שביעית.
 52 מחלוקת בענין זה: אִיתְמַר, רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, המקור שיש להביא
 53 עומר דווקא מקציר שנה זו ולא משנה קודמת הוא מ'כְּרָמְל תְּקַרְיב',
 54 כמבואר, ורַבִּי אֱלֵעָזָר אָמַר, המקור לכך הוא מ'רֹאשִׁית קְצִירְךָ' (שם)
 55 וּמְדוּקָה שִׁישׁ לְהַבִּיא דווקא מ'רֹאשִׁית קְצִירְךָ', דהיינו מתבואה
 56 שעתה מתחיל זמן קצירתה, וְלֹא מִסוּף קְצִירְךָ, מתבואת שנה
 57 קודמת שעתה הוא סוף זמן קצירתה.
 58 הגמרא מביאה קושיא על רבי יוחנן: מוֹתִיב רַבָּה, שנינו בברייתא,
 59 מה שנאמר (שם ב ד) 'וְאִם תְּקַרְיב מִנְחַת כְּבוֹדִים', בְּמִנְחַת הָעוֹמֵר
 60 הַכְּתוּב מְדַבֵּר, וּמֵהִיכָן הִיא בָּאָה, מִן הַשְּׁעוּרִים. אֲתָה אָמַר מִן
 61 הַשְּׁעוּרִים, אוּ שְׂמַא אִינוּ אֵלָּא מִן הַחִיטִּין, רַבִּי אֱלֵעָזָר אָמַר, אִין
 62 לומר כך כיון שְׂמַא אִינוּ אֵלָּא מִן הַחִיטִּין, רַבִּי אֱלֵעָזָר אָמַר, וְנֶאֱמַר
 63 'אֲבִיב' לְדוֹרוֹת בְּעוֹמֵר (ויקרא ב יד), מָה – כֵּשֶׁם ש'אֲבִיב' הָאָמֹר
 64 בְּמִצְרַיִם נֶאֱמַר עַל שְׁעוּרֵי כִמְפוּרֵשׁ שֶׁם, כִּךְ אָף 'אֲבִיב' הָאָמֹר
 65 לְדוֹרוֹת בְּעוֹמֵר אִינוּ בָּא אֵלָּא מִן הַשְּׁעוּרִים.
 66 רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר, מה שעומר משעורים ולא מחטים סברא היא,
 67 שכן מְצִינֵי חֵיד שְׂמֵכִיא חוֹבְתוֹ במנחה מִן הַחִיטִּין, כגון הנכנס
 68 למקדש ועוד עבירות, שאם לא השיגה ידו מביא מנחת סולת מחטים
 69 (שם ה יא, טוטה טו), וְמִצְיֵנו שְׂמֵכִיא חוֹבְתוֹ מִן הַשְּׁעוּרִין, והיינו מנחות
 70 קנאות שמביא בעל שקינא לאשתו טוטה ונסתרה (במדבר ה טו), וְאָף
 71 בְּצִיבּוּר מְצִינֵנו שְׂמֵכִיא חוֹבְתוֹ מִן הַחִיטִּין, והיינו בשתי הלחם בעצרת
 72 (ויקרא כג ח), וְיֵשׁ לומר שאף מביא חוֹבְתוֹ מִן הַשְּׁעוּרִין, ואם אֲתָה
 73 אָמַרְתָּ שאף עומר בא מִן הַחִיטִּין, לֹא מְצִינֵנו צִיבּוּר שְׂמֵכִיא חוֹבְתוֹ
 74 מִן הַשְּׁעוּרִין.
 75 הוכחה נוספת: דְּבַר אַחֵר, שאם אֲתָה אָמַרְתָּ שהעומר בָּא מִן
 76 הַחִיטִּין, אִין שְׂתֵי הֶלֶחֶם נחשבות 'בִּיבּוּרִים', שהרי כבר הביאו עומר
 77 מחטים חדשות, ומדוע נאמר בהן (שם, במדבר כח כו) 'בִּיבּוּרִים', אלא
 78 ודאי בא מן השעורים.
 79 מסיים רבה קושייתו: אֵלְמָא – מוכח שהטעם שיש להביא שתי הלחם
 80 מן החדש מְשׁוּם שנאמר בהן 'בִּיבּוּרִים' הוּא, ואם כן הוא הטעם גם
 81 בעומר שבא מן החדש, שאף בו נאמר 'ביבורים', והיינו כרבי אלעזר
 82 שהטעם בו הוא מְשׁוּם 'ראשית' וקשה לרבי יוחנן שאמר שהטעם
 83 מְשׁוּם 'כרמל תקריב'.
 84 מסיקה הגמרא, אכן הַיְיִבּוּתָא היא לרבי יוחנן ונדחו דבריו.
 85 הגמרא מביאה בענין ביכורים: תֵּנִן הֶתֶם בִּיכּוּרִים (פ"א מ"א), אִין
 86 מְבִיאִין בִּיבּוּרִים מכל הפירות הוּן מְשַׁבְּעֵת הַמִּינִין של פירות ארץ
 87 ישראל, וְלֹא

1 אֵבֶל בְּאֶרֶץ לֹא פְלִיגִי – אינם חולקים דְּעוֹמֵר וְשְׂתֵי הֶלֶחֶם מִן הָאֶרֶץ
 2 אִין – אכן מביאים את התבואה, אִךְ מְחַוְּצָה לְאֶרֶץ לֹא. כְּמֵאֵן –
 3 כשיטת מי אמרו זאת, דְּלֹא בִּי הָאִי תֵּנָא – שלא כשיטת התנא
 4 שבברייתא זו, דְּתֵנָא בברייתא, רַבִּי יוֹסִי בַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר,
 5 עוֹמֵר בָּא מְחַוְּצָה לְאֶרֶץ, וְמָה (וכיצד) אִנִּי מְכַוֵּינִים בו הנאמר (ויקרא
 6 כג ט) 'כִּי תִבְאוּ אֶל הָאֶרֶץ, שְׂלֹא נִתְחַיְבוּ עוֹמֵר קוֹדֵם שְׁנֵכְנִסוּ
 7 לְאֶרֶץ. והיינו שזה הזמן שבו נתייבבו בעומר, אך אין צריך להביאו
 8 דווקא מן הארץ.
 9 מבארת הגמרא: וְקִסְבַּר רַבִּי יוֹסִי בַר רַבִּי יְהוּדָה, שאיסור אכילת
 10 חֵדֶשׁ – תבואה חדשה שלאחר ששה עשר בניסן של השנה הקודמת
 11 קודם הקרבת העומר, אִף מְחַוְּצָה לְאֶרֶץ דְּאִוּרִיתָא הִיא, (דְּכַתִּיב)
 12 ולמד זאת מהמשך הפסוק (שם) 'בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם, שְׂכָל מְקוֹם
 13 שְׂאֲתֶם יוֹשְׁבֵינִי מִשְׁמַע שְׁנוּהַג בו האיסור, ואף בחוץ לארץ, וְכִי
 14 תִבְאוּ אֶל הָאֶרֶץ, וְזֵמַן בִּיאָה הִיא, כלומר שמומן זה נהג האיסור,
 15 ומאז נהג גם בחוץ לארץ. וְכִינֵן שאיסור זה אף בחוץ לארץ
 16 דְּאִוּרִיתָא הִיא, מוכח שכל דין העומר נהג גם שם, ואם כן אֶקְרִיבִי
 17 נְמִי מְקַרְיָבִים – גם מקריבים אותו מתבואה הבאה משם כתבואת
 18 ארץ ישראל.
 19 משנה בענין שעורים של שביעית לקרבן העומר: תֵּנִן הֶתֶם במשנה
 20 בשקלים (פ"ד מ"א), שוֹמְרֵי סְפִיחִין בְּשִׁבְעִיעִית – שומרים הממונים
 21 לשמור בשביעית את ספיחי השעורים שגדלו מאיליהן שלא יטלו
 22 מהן העניים, ויוכלו להביא מהן את קרבן העומר, נוֹמְלִין שְׂכָרָן
 23 מְתָרוּמָת הֶלְשָׁבְהוּ, שכיון שזקוקים לשומרים כדי שיוכלו להביא
 24 העומר, נחשב כמו שקנו בדמיהם את העומר שנטלים אותם
 25 מתרומת הלשכה.
 26 הגמרא מביאה קושיא: רַמִּי לִיה (–הקשה) רַמִּי בַר חֲמַא לְרַב הַסְּדָא,
 27 תֵּנִן במשנה, שוֹמְרֵי סְפִיחִין בְּשִׁבְעִיעִית נוֹמְלִין שְׂכָרָן מְתָרוּמָת
 28 הֶלְשָׁבְהוּ, ומבואר ששורפים במזבח קומצי העומר מספיחי שביעית,
 29 וְרַמִּינְהוּ, הרי נאמר בשביעית (ויקרא כה ו) 'וְאֵלְכֶלְהוּ, ומדויק שפירותיה
 30 מותרים מלאכילה וְלֹא לְשַׂרְיָפָה, וכיצד שורפים במזבח את קומץ
 31 העומר העשוי משעורים שהן ספיחי שביעית.
 32 תמה רב חסדא וְאָמַר לִיה, רַחֲמֵנָא אָמַר לָךְ בעומר (שם כג ד)
 33 'לְדוֹרוֹתֵיכֶם' שתמיד יש להקריבו, וְאֲתָ אֲמַרְתָּ שבשביעית הַיְיִבּוּתָא
 34 מְשׁוּם שיש לאכול את פירותיה ולא לשורפם, וכיון שאין לומר כן לא
 35 קשה על המשנה, כיון שאף שנאסרה שריפה בשביעית הקרבת
 36 העומר לא נאסרה.
 37 השיב רמי בר חמא וְאָמַר לִיה, וְמִי קְאָמִינָא אֲנָא תִיבְטַל – וכי
 38 הקשיתי שתתבטל מצות העומר בשביעית, הרי הקשיתי שלא
 39 יביאוהו מספיחי שביעית, אלא לִיְיָ מִדְּאֶשְׁתַּקְדָּךְ – יביאו משעורים
 40 שגדלו בשנה הקודמת.
 41 תירץ לו רב חסדא, אִין להביא מן השנה הקודמת, שכן פְּעִינָא – צריך
 42 שיהיו השעורים 'כְּרָמְל' (שם ב ד), דהיינו רך ומל' (לעיל טו), שיהיו
 43 רכות וניתן למוללן ביד, שסמוכות לקצירתן, וְלִיבָא – ושעורים
 44 משנה קודמת אינן רכות ונמללות ביד.

המשך ביאור למס' מנחות ליום שני עמ' א

13 שלא יהיה רשאי להביא הפסח מהם. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלֵעָזָר, אָף עַל
 14 פִּי שְׂאִי אֶפְשָׁר – שאכן מה שלא בא פסח מצרים ממעות מעשר היה
 15 זה מְשׁוּם שלא היה הדבר שייך באותו זמן, מכל מקום רִאִיָּה גְדוּלָה
 16 הִיא וְנִלְמַד הַמִּנְהָ, שכיון שעיקר פסח היה במצרים והוא היה אב
 17 לכל הפסחים, ודאי אפשר ללמוד ממנו לשאר פסחים.
 18 ממשׂיבָה הברייתא בהבאת שיטות התנאים בדין זה: תוֹר רַבִּי עֲקִיבָא
 19 אחר שראה שלא קיבל רבי אלעזר טענתו הקודמת, וְנִנְו דִּין אַחֵר
 20 – טען טענה אחרת להוכיח דבריו. מָה לְפָסַח מְצִרַיִם שָׁכַן אִין מְעוֹן
 21 מִתַּן דְּמִים וְאִימּוּרִין לְנִפְי מוֹבַח – שלא נורק מדמו ולא הוקטר
 22 מאימוריו על המזבח כלל, ולפיכך אינו דומה לשלמים שבהם למדנו
 23 בסוגיא הקודמת שיכולים לבוא ממעות מעשר, ומשום כך אכן ראוי
 24 שלא יבוא מן המעשר,

1 הגמרא: דְּתֵנָא, רַבִּי אֱלֵעָזָר אָמַר, נֶאֱמַר בתורה (שמות יב א) קרבן
 2 פֶּסַח שהקריבו ישראל בְּמִצְרַיִם, וְנֶאֱמַר בתורה (שם יב כה) פֶּסַח
 3 שהצטוו בו ישראל לְדוֹרוֹת, ויש ללמוד מזה לזה, מָה פֶּסַח הָאָמֹר
 4 בְּמִצְרַיִם לֹא בָּא אֵלָּא מִן הַחֹלִי'ן שהרי עדיין לא נהגה מצות מעשר
 5 שני ולא היו להם מעות מעשר שיוכלו להביא מהם את הפסח, אָף
 6 פֶּסַח הָאָמֹר לְדוֹרוֹת אף שכבר שייך שיבוא הפסח ממעות המעשר,
 7 מכל מקום לֹא בָּא אֵלָּא מִן הַחֹלִי'ן. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, וְכִי דִינִן
 8 אֶפְשָׁר מְשַׁאי אֶפְשָׁר – וכי אפשר ללמוד על דבר שיכול להיות
 9 במציאות, שאסור לעשותו, מכך שבמקום אחר אינו נעשה משום
 10 שאינו שייך לעשותו. וכלומר, הרי זה מְשׁוּם פסח מצרים לא היה בא מן
 11 המעשר, אִין זה אלא מְשׁוּם שלא היה אז כלל מעות מעשר, ואיך
 12 שייך ללמוד מכך לדורות הבאים שכבר נהגים בהם מעות מעשר

לנשיהם ולעבדיהם (ובחים נה). כך הדין גם במורם להם מחלותיה.
 הגמרא חוזרת למחלוקת בביכורים מתמרים שבהרים ותבואה
 שבעמקים, ומביאה מחלוקת נוספת כזו: **בפלוניתא – במחלוקת עולא**
 ורבי אחא בר אבא נחלקו אחרים, **רבי יוחנן אמר, אם הביא לא**
קדש, ריש לקיש אמר, אם הביא קדש, משום שנעשה בכחוש
בקדשים, כלומר, כשם שהמקדש בהמה כחושה לקרבן נתקדשה,
 כך המביא ביכורים שאינם מן המובחר נתקדשו.
 מבררת הגמרא: **בשלמא ריש לקיש בדאמר מעמא** שהוא ככחוש
 בקדשים, **אלא לרבי יוחנן יש להביח מאי מעמא** שלא נתקדשו.
 מבארת הגמרא: **אמר רבי אלעזר, רבי יוחנן הוא – ראיתי אמש**
בחלום, ולכן מילתא מעלייתא אמינא – אומר דבר טוב. טעמו הוא,
דאמר קרא בביכורים (דברים טו א) 'מראשית כל פרי האדמה, שדווקא
חלק מראשית פרי האדמה תביא לביכורים, ולא כל ראשית, והיינו
שבעת המינים שבהם נשבתה ארץ ישראל, ולא מכל המינים, וגם
נאמר (שם) 'תביא מארצה, שדווקא מחלק מהם תביא ולא כל
הפירות שבארצה, והיינו דווקא מן המובחרים. ונתמעטו תמרים
שבהרים ותבואה שבעמקים.
 הגמרא מבארת דרשת ריש לקיש בפסוק זה. מבררת הגמרא: **וריש**
לקיש הסובר שנתקדשו בדיעבד, האי – פסוק זה (ארצה) [מארצה]
מאי עכיד ליה – מה לומר ממנו. מבארת הגמרא: **מיפעי ליה – נצרך**
לשיטתו לברתנא בברייתא, רבן נמליאל בר רבי אומר, נאמר כאן
בביכורים בפסוק זה 'ארץ, ונאמר לתן בפירות ארץ ישראל (שם ח
ח) 'ארץ, ולמדים שמה – כשם שלתן מדובר בשפה ארץ ישראל
 דהיינו בפירות שבהם נשבתה, אף כאן בביכורים מדובר בשפה
 ארץ.
 הגמרא מבארת מנין למד זאת רבי יוחנן: **ואידך – רבי יוחנן למד,**
 שהיה הכתוב יכול לומר **'ארץ, ואמר 'מארץ' דהיינו מארצה, ויש**
 ללמוד מכך שאף משבעת המינים יש להביא ממובחרים שבהם, ולא
 מתמרים שבהרים ומתבואה שבעמקים שהם גרועים.
 סברת ריש לקיש בדרשה זו: **ואידך –** וריש לקיש, הדרשה מ'ארץ'
ומ'ארץ' לא משמע ליה לדרוש ממנה דין נוסף, שאות מ' אינה
 מיותרת לדרשה.
 הגמרא מביאה סתירת ברייתו בביכורים: **הני תרא –** בברייתא
 אחת, מפירות **שפנג ושבחורבה שפגעין ושפספניה מביא** ביכורים
וקורא הפסוקים שקורא המביא (דברים כו ה-ט), כיון שנחשבים כקרקע
והם בכלל הנאמר בביכורים (שם כו א) 'אשר תביא מארצה, ותניא
אידך – בברייתא אחרת, **שמביא מהם ואינו קורא, כיון שאינם**
 כקרקע ואינם בכלל 'מארצה'. ושתי הברייתות סותרות.
 הגמרא מבארת שלריש לקיש לא קשה: **בשלמא לריש לקיש**
 שהמביא מתמרים שבהרים ומתבואה שבעמקים נתקדשו אף שאינם
 מובחרים, ניתן להביא מכל מקום, ופעמים קורא ופעמים אינו קורא.
 וכך יש לתרץ, **נג אנג –** הסתירה בגדל בגל **לא קשיא, הא –**
 הברייתא הראשונה שמביא וקורא דיברה **בנג דמערה, שנחשב**
 כקרקע והוא בכלל 'מארצה, והא – הברייתא השניה שאינו קורא
 דיברה **בנג דבית, שאינו נחשב כקרקע ואינו בכלל 'מארצה.**
 וכן חורבה **אחורבה –** הסתירה בגדל בחורבה **לא קשיא, כאן –**
 בברייתא הראשונה מדובר בחורבה **עבודה וחרושה לזריעה, שכיון**
 שטרח בה נקראת 'מארצה, וכאן – בברייתא השניה מדובר בחורבה
שאינה עבודה, שאינה בכלל 'מארצה.
 וכן **עציץ אעציץ –** הסתירה בגדל בעציץ **לא קשיא, כאן –**
 בברייתא הראשונה מדובר בעציץ **נקוב שיונק מן האדמה ונחשב**
 כמוטה (דמאי פיה מי), והוא בכלל 'מארצה, וכאן – בברייתא השניה
 מדובר **בשאינו נקוב שאינו נחשב כאדמה, ואינו בכלל 'מארצה.**
 וכן **ספינה אפספניה –** הסתירה בגדל בספינה **לא קשיא, כאן –**
 בברייתא השניה מדובר **בספינה של עץ שאינה נחשבת כאדמה,**
 ואינה בכלל 'מארצה, וכאן – בברייתא הראשונה מדובר **בספינה**
של חרם שעשויה מאדמה, והגדל בה נחשב כגדל באדמה ובכלל
'מארצה.

מתמרים שפיהרים המתוקים מדיא ורעים לאכילה, ולא מפירות
 1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116